

wat is een heilsweg waard als die zo zeldzaam is dat vrijwel niemand die kan begaan?

Spinoza een inleiding

wereldbeeld

natuur of god
"elk ding streeft ernaar voor zover het van hem afhangt in zijn bestaan te volharden"
volharden
optimaal te verwerkelijken
God oftewel de natuur is een netwerk van krachten die op elkaar inwerken. Ieder ding is wat het is door de werkingen die het binnen dit omvattende netwerk uitoefent op zijn omgeving en zelf weer van de omgeving ondervindt.

de mens als attribuut uitgebreidheid en attribuut geest/denken

alles heeft een lichaam - uitgebreidheid
De mens
lichaam is uitgebreidheid en dynamisch
geest is dynamisch zonder uitgebreidheid.
De fysieke vorm en het denken zijn een eenheid
Het voortbestaan van de mens is het beste gediend wanneer dit geschaard is op de rede en de intuïtieve (schouwende) kennis.
alle andere scharingen zijn niet meer dan waanideeën en dragen zo niet bij aan het voortbestaan.

Het denken van de mens

verbeelding
directe verbeelding van de krachten die op ons inwerken en de krachten die we zelf op de wereld om ons heen uitoefenen
onthouden van betrekkingen
ratio
bewustheid van de wisselwerking van inwerkingen
het herkennen van structuren
het intuïtieve weten
het hoogste goed: het inzicht in de eenheid van de geest met de gehele natuur

staatsinrichting

voor alle mensen (ongeacht hun status van denken)
Leiden vanuit de ratio (noodzakelijk handelen) en met een afdoende organisatie om het af te dwingen indien haar burgers noodzakelijk lijden.
wetten die gehoorzamen aan de rede.
omdat je noodwendig niet over het denken en spreken (van een ander) kunt beschikken.
zelfs met dwang kun je mensen niet tot bepaalde gedachten brengen.
er is een verschil tussen het uiten van je mening als het hardop denken en het uiten van je mening als handeling.
vrijheid van spreken
Om vrij te zijn moet je de vrijheid hebben om te kunnen filosoferen (denken).
in een democratie ben je vrij maar kun je niet vrij handelen.
Wie denkt dat mensen ertoe gebracht kunnen worden te leven naar de voorschriften van de rede begrijpt niet hoe de staat werkt; vanuit dat gezichtspunt kun je geen staatsleer schrijven, alleen een satire.

Knechtschap versus vrijheid

noodzakelijk lijden
knechtschap
geen / onvoldoende inzicht in de krachten die op je inwerken en die je zelf uitoefent.
noodzakelijk handelen
vrijheid
voor zover je inzicht / kennis hebt van de krachten die op je inwerken en die je zelf uitoefent.
"hoe meer iemand dus in de intuïtieve kennis uitblinkt, des te beter zal hij zich bewust zijn van zichzelf en van God, dat wil zeggen des te volmaakter en gelukkiger hij zal zijn.
vrij zijn: leven volgens de voorschriften van de rede
vrijheid: leven krachtens de noodwendigheid van zijn eigen aard.

in zijn staatkundig verhoog:
Is er dus iets in de wereld dat ons bespottelijk ongerijmd of verkeerd voorkomt dan is dit daaraan toe te schrijven dat wij de dingen slechts ten dele kennen en grotendeels onbekend zijn met de inrichting en de samenhang van de Natuur in haar geheel ...